

GORSKO BOJEVANJE ZAVEZNIŠTVA SE RAZVIJA V SLOVENIJI

Nato Center odličnosti za gorsko bojevanje (NCOGB), s sedežem v Sloveniji, je uradno odprl vrata 25. marca 2015, ko je v Washingtonu (ZDA) v okviru Zavezniškega poveljstva za transformacijo (ACT) pet držav, med njimi Slovenija kot nosilka, podpisalo Memorandum o sodelovanju. NCOGB se je sicer oblikoval že decembra 2014 in marca letos izvedel prvo mednarodno usposabljanje – zimski tečaj vojaškega gorništvaja (zapis na naši spletni strani). Podrobnosti o NCOGB nam je predstavil direktor, polkovnik Boštjan Blaznik.

Nekoliko se vrnimo v preteklost. Slovenska vojska ima tradicijo in mednarodni ugled pri usposabljanju tujih oboroženih sil iz vsebin gorskega bojevanja. Kako je potekal ta razvoj vse do ustanovitve NCOGB?

Usposabljanje tujih vojakov, krog obsega že 27 držav, iz vsebin gorskega bojevanja v Slovenski vojski (SV) res ni novost. Gorska šola SV je bila ustanovljena leta 1996 in kakovostno delo je tri leta kasneje prineslo mednarodno priznanje – postala je članica Mednarodnega združenja vojaških gorskih šol. Ob vstopu v Nato leta 2004 je bila Sloveniji s strani zavezništva na podlagi omenjenih referenc in naravnih danosti ponujena možnost, da v obliki centra odličnosti prevzame skrb za razvoj gorskega bojevanja v Natu. Leta 2011 je Gorska šola SV dobila mednarodni značaj in se je preoblikovala v Večnacionalni

center odličnosti za gorsko bojevanje, kot vmesno organizacijsko obliko na poti do NATO Centra odličnosti za gorsko bojevanje (NCOGB).

Zakaj je Nato ustanovil centre odličnosti in kakšen je njihov status?

Zveza Nato je kot ena največjih mednarodnih varnostno-političnih organizacij izpostavljena nenehnim spremembam in preoblikovanju svoje strukture. V okviru poveljstva ACT, ki je začelo delovati leta 2003, so za uresničitev svojega poslanstva pripravili številne vzvode, ki naj bi zagotovili nov in inovativen pristop k preoblikovanju Nata. Med te vzvode sodi tudi vzpodbujanje ustanavljanja centrov odličnosti, ki delujejo na področjih, za katere Nato nima razvitih ustreznih zmogljivosti. Ustanavljanje centrov odličnosti je tako tesno povezano z zavezami držav

članic Nata o iskanju ustreznih odgovorov na grožnje v sodobnem varnostnem okolju. Centri odličnosti so ena od zmogljivosti, ki državam ustanoviteljicam, zvezi Nato in državam članicam zagotavljajo razvijanje ter preoblikovanje enot in poveljstev na izbranih vojaško strokovnih, »nišnih« področjih ter hkrati nudijo podporo njihovemu operativnemu delovanju.

NCOGB je po definiciji Mednarodna vojaška organizacija, ki ni del poveljniške strukture, Nata niti del strukture obrambnih sil države, kjer ima center odličnosti sedež. Center je samostojna pravna oseba, ki ima izdelano svojo materialno-formacijsko strukturo, svoj bančni račun in je priznana mednarodna vojaška organizacija na ozemlju države nosilke. To ji omogočajo določila 14. člena Pariškega protokola.

Centri odličnosti so tako namenjeni povečanju in izboljšanju skupnih zmogljivosti ter učinkovitejši izrabi že oblikovanih zmogljivosti članic Nata ter partnerskih držav.

Za ustanovitev NCOGB je bilo prelomno leto 2014, za uradni začetek delovanja pa se šteje 25. marec 2015. Kaj se je dogajalo v tem času?

14. marca 2014 je slovenska vlada izdala sklep za MORS in GŠSV, da izpeljeta ustanovitev in akreditacijo NCOGB.

Maja in oktobra 2014 je Slovenija gostila na dveh ustanovitvenih konferencah delegacije 12 držav, ki so potencialne kandidatke za pridružitve NCOGB, tako da se jim je predstavil ustroj in delovanje centra. Na drugi konferenci se je že izoblikovala skupina petih držav (Avstrija, Hrvaška, Italija, Nemčija in Slovenija), ki so medsebojno uskladile formalne podrobnosti za ustanovitev NCOGB, to so krovni dokumenti in podpis Memoranduma o soglasju. Decembra 2014 se je NCOGB oblikoval in začel delovati. Sicer pa se za uradni začetek delovanja šteje 25. marec 2015, ko je omenjenih pet držav v Washingtonu podpisalo Memorandum o soglasju. Zadnji teden maja bo ACT na obisku v NCOGB, da opravi še postopek akreditacije, kar pomeni pregled skladnosti posameznih elementov s standardi za delovanje. Pozitivna ocena gre potem na Severnoatlantski svet, ki še formalno potrdi delovanje novega Nato centra odličnosti, 21. po vrsti.

Sedež NCOGB je v Poljčah na Gorenjskem, pred tem je na tej lokaciji deloval Center za obrambno usposabljanje. So bile potrebne prilagoditve na infrastrukturi in kakšna je usoda Šole za tuje jezike SV?

Za delovanje NCOGB je bilo treba opraviti nekatere prilagoditve za delovanje objekta v vojaške namene, tako v pisarniškem kot nastanitvenem delu objekta. Glavno vodilo pri tem so bile tudi akreditacijske zahteve Nata, predvsem glede zagotavljanja varnosti. Namestitvene zmo-

gljivosti nam omogočajo, da v Poljčah lahko gostimo do 50 udeležencev določene dejavnosti. Del Šole za tuje jezike bo ostal v Poljčah, del pa se bo najverjetneje selil na novo lokacijo, ki jo bo določila SV.

Koliko znaša letni proračun NCOGB in po kakšnem ključu se vsota razdeli med sodelujoče države? Kako se določi cena določene storitve (npr. tečaja)?

Seveda pa našteje dejavnosti niso bile Letni proračun znaša 414 tisoč evrov, sprejme in potrdi ga Usmerjevalni odbor (Steering Committee) na podlagi soglasja med državami članicami NCOGB. Odbor določa tudi cene storitev. Prvo zasedanje Usmerjevalnega odbora – sestavljajo ga predstavniki držav članic in je najvišji organ za sprejem odločitev NCOGB, odgovoren za usmerjanje, vodenje in nadzor delovanja NCOGB – bo v zadnjem tednu maja 2015. Države pokroviteljice v stalno strukturo prispevajo častnike in podčastnike ter na podlagi dogovorjenega ključa letno vplačujejo finančna sredstva v skupni proračun.

Skladno s formulo delitve stroškov si države skozi proračun centra delijo stroške za storitve in proizvode (ali sredstva), potrebne za delovanje NCOGB. V okviru centra bodo sodelujoče države glede na status imele različne obveznosti. Kategorije so naslednje: država ustanoviteljica (Slovenija), pokroviteljske države (Nato članice: Nemčija, Italija, Hrvaška) in partnerske države (članica Partnerstva za mir: Avstrija). Slednje imajo to omeji-

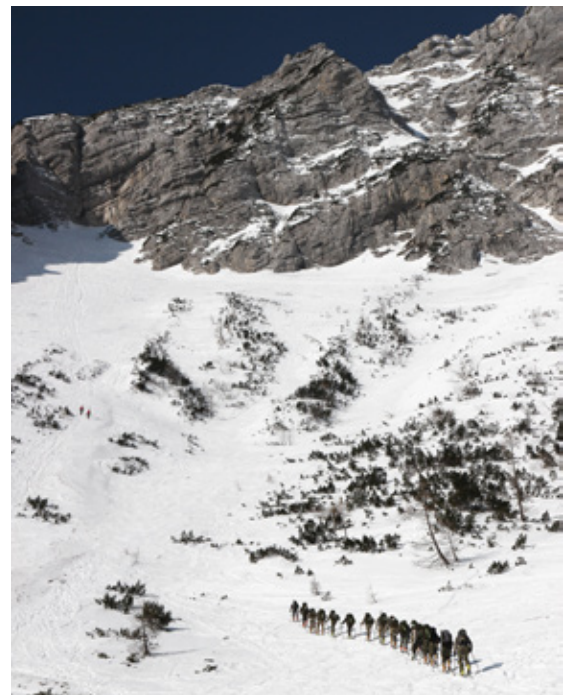
tev, da nimajo glasovalne pravice in imajo omejen dostop do tajnih podatkov. Slovenija nastopa tako v vlogi države ustanoviteljice kot pokroviteljske države. Države članice NCOGB v proračun prispevajo finančni delež, ki je sorazmeren s številom njihovih pripadnikov, ki delajo v centru. Za osebne dohodke in druge stroške pripadnikov poskrbi vsaka država zase.

Koliko pripadnikov bo štel NCOGB in kako so razdeljene vloge?

V NCOGB bo delovalo 28 predstavnikov iz Slovenije, ki ji kot državi ustanoviteljici pripada tudi mesto direktorja. Letos bomo dobili naslednje sodelavce iz tujine: italijanskega polkovnika (namestnik direktorja), nemškega podpolkovnika (vodja stebra za doktrine in standardizacijo), avstrijskega majorja (častnik za koncepte in doktrine) in hrvaškega podpolkovnika (vodja stebra za usposabljanje in izobraževanje). Osebe prihaja iz držav članic NCOGB in z vstopom novih držav se bo večalo tudi število tujih pripadnikov, podčastnikov in častnikov. Imamo določene pozitivne odgovore držav, ne morem pa jih še razkriti. Ocenjujem, da se bo v naslednjih treh letih število tujih pripadnikov povzpelo na deset.

Gorski svet je občutljivo naravno okolje, Julijske Alpe varuje Triglavski narodni park (TNP). Kako boste iskali sinergijo in ali se bodo v slovenskih gorah izvajala tudi bojna streljanja?

NCOGB bo v dogovoru s SV uporabljal

različne objekte in vadbišča SV. Kot že do sedaj bomo na podlagi dogovora z lokalnim okoljem, lastniki zemljišč, Triglavskim narodnim parkom usklajevali svojo prisotnost na čim manj moteč način. SV s TNP vseskozi zelo dobro sodeluje in usklajuje svoje dejavnosti skladno z zahtevami ohranitve tega občutljivega naravnega prostora, za katerega želimo, da takšen tudi ostane. Po drugi strani je treba povedati, da NCOGB ni operativna zmogljivost. Izvajanje tečajev ne bo naša prednostna naloga, še posebej ne za velike enote. Bojnega streljanja v gorskem svetu zagotovo ne bomo izvajali. V ta namen se povezujemo s sosednjo Avstrijo, ki razpolaga z ustreznimi zmogljivostmi. Vzpostavili smo sodelovanje med NCO-

GB ter EU Training Initiative, ki jo vodi Avstrija, namenjena pa je izključno izva-

janju usposabljanja. Veliko pozornost bomo namenjali predvsem raziskavam, razvoju, učenju iz izkušenj, izdelavi konceptov in standardnih postopkov. Naša dolgoročnejša naloga, ki bo kot projekt nekakšna rdeča nit, pa bo priprava Nato doktrine za gorsko bojevanje. Prav standardizacija na področju gorskega bojevanja v zvezi Nato je trenutno najbolj »podhranjeno« področje ter tudi glavni razlog, da se je Nato za tovrstni center odločil.

Kakšen bo odnos med NCOGB in nacionalnimi gorskimi šolami posameznih oboroženih sil, ki imajo nekatere že zelo

dolgo tradicijo in veljavo (npr. Italija, Francija)? Gorsko in zimsko bojevanje sta zelo povezani, za zimsko bojevanje skrbi Nato Center odličnosti na Norveškem. Kako boste sodelovali?

Slovenija bo še naprej obdržala svojo Gorsko šolo v okviru 132. gorskega polka. Ta bo izvajala naloge za SV ter bilateralno vojaško sodelovanje v okviru rednih izmenjav. NCOGB se bo udeleževal rednih srečanj Mednarodnega združenja vojaških gorskih šol. V mesecu marcu 2015 smo se že udeležili letnega srečanja tega združenja na Švedskem, kjer smo tudi predstavili svoje naloge in poslanstvo delovanja. Veseli smo, da je NCOGB zelo pozitivno sprejet med članicami tega združenja. Prepričan sem, da le nepre-

Polkovnik Boštjan Blaznik

Rojen je bil leta 1965, šolal se je na Gimnaziji Kranj in študiral na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, kjer je diplomiral leta 1990.

Vojaško kariero je začel 1984 v Šoli za rezervne oficirje v Bileči. V letih od 1985 do 1992 je v slovenski Teritorialni obrambi opravljal dolžnost poveljnika voda in čete. Nato je nekaj let deloval kot štabni častnik v sektorju S-5 (civilno-vojaške zadeve), najprej v gorskem bataljonu (1992–1994) in nato kot načelnik tega sektorja v pokrajinskem poveljstvu (1994–1998). Od leta 1998 do 2009 je opravljal štabne dolžnosti v Generalštabu SV, do 2004 kot načelnik oddelka za bilateralo v okviru mednarodnega vojaškega sodelovanja, do 2006 kot namestnik načelnika in nato kot načelnik sektorja J-9 (civilno-vojaško sodelovanje). Leta 2009 je postal poveljnik Gorske šole SV, ki se je pod njegovim vodstvom leta 2011 preoblikovala v Večnacionalni center odličnosti za gorsko bojevanje, potem na mestu direktorja vodi ustanovitev Nato Centra odličnosti za gorsko bojevanje.

V letih 1994, 2002 in 2003 se je udeležil štabnih tečajev za častnike v tujini, leta 2004 je končal Poveljniško-štabno šolo in leta 2010 še Generalštabno šolo. Prejel je več odlikovanj, med najvišjimi so spominski znak Obrani domovino 1991, srebrna in bronasta medalja Slovenske vojske, srebrna in bronasta medalja generala Maistra.

V prostem času se rad ukvarja z različnimi športi: smučanje, gornišтво, košarka, kakaj na divjih vodah.

Z ženo, hčerko in sinom živi v vasi Srednja Dobrava (občina Radovljica).

kinjeno sodelovanje ter izmenjava znanj med nacionalnimi gorskimi šolami in NCOGB zagotavljata dobre rezultate.

Center na Norveškem se bolj osredotoča na zimske klimatske razmere kot pa na bojevanje v gorah, kar je razvidno iz naziva: Cold Weather Operations – delovanje posameznika in enot v polarnem mrazu, od gibanja do preživetja. Torej je to le en segment, ki se bo lahko odlično dopolnjeval z nekaterimi našimi vsebinami. Nikakor pa se ne ukvarja z vsebinami, s katerimi se bo NCOGB. Osnovna zahteva zaveznitva je, da se nobena dejavnost med obstoječimi centri ne podvaja, pač pa se preko usklajevanja vsebin in nalog zagotavlja čim večja učinkovitost delovanja.

NCOGB deluje na več področjih (štirje stebri): usposabljanje in izobraževanje; razvoj doktrin in konceptov; raziskave in razvoj; analize in učenje iz izkušenj. Katere bodo glavne dejavnosti letos? Nedavno je bil med javnimi razpisi MORS objavljen razvojni projekt »Zložljive turne smuči – TSMUC«. Kakšno vlogo bo imel pri tem NCOGB?

V vseh štirih stebrih bomo začeli projekte, ki so med seboj povezani. Začeli bomo z majhnimi koraki. Glavno vodilo pa bo seveda interes držav članic ter zaveznitva, ki se bo izražal skozi naloge v Letnem načrtu dela. Ta se bo dopolnjeval in spreminjal tudi glede na vrsto izzivov, pred katere je zaveznitvo postavljeno. Glavna pozornost pa bo v začetnem letu

namenjena naslednjim dejavnostim, ki so izpostavljene, kot primer iz Letnega načrta dela: usposabljanje in izobraževanje – akreditacija Nato tečajev za gorsko bojevanje; razvoj doktrin in konceptov – začetek projekta priprave doktrine gorskega bojevanja ter standardizacija kataloga individualnih veščin; raziskave in razvoj – začetek sodelovanja z industrijskimi podjetji glede nadaljnega razvoja opreme in oborožitve vojaka gornika ter nadaljevanje sodelovanja z Univerzo v Ljubljani oziroma Fakulteto za šport; analize in učenje iz izkušenj – začetek postopkov za umestitev centra kot osrednje institucije zaveznitva za zbiranje analiz in učenja iz izkušenj. Začeli bomo izvajati sodelovanje z Nato poveljstvi, odbori, agencijami idr.

NCOGB bo pri projektu zložljive smučke dejavno sodeloval v vseh fazah izbranega projekta ter nazadnje izvedel tudi test izdelka in pripravo standarda za uvajanje v operativno uporabo.

Jure Mikelj

Foto: Robert Cotič